ADMISIBILITATEA ŞI APRECIEREA PROBELOR ÎN CADRUL PROCESULUI CIVIL

Dorin-Victor GUREV

CZU: 343.14:347.91/.95 gurev646@gmail.com

The purpose of this work consists in an analysis of the way in which the court decides on the admissibility of evidence in a civil trial, but also the way of assessing them, based on a series of legal limitations that regulate the situations above.

Dreptul procesual civil, fiind o ramură distinctă în sistemul ramural al Republicii Moldova, constă dintr-o totalitate de reguli de conduită imperative, prin intermediul cărora, instanța de judecată, dar și participanții la proces, contribuie la soluționarea raportului litigios dedus judecății, prin intermediul instanțelor de judecată, reprezentând unde dintre cele trei puteri statale independente, dar și nu din cele din urmă, unicul organ competent întru înfăptuirea justiției

Desfășurarea întregului proces civil presupune o totalitate acțiuni care limitează sau anulează drepturile părților, dar, totodată acesta impune și obligații pe care participanții la proces trebuie să le respect. În acest sens, o bună administrare a probelor, ar însemna o bună desfășurare a procesului, o hotărâre mai plauzibilă și temeinică, unde este evidențiată, dar și materializată, intima convingere a instanței de judecată.

În accepțiunea în care un justițiabil invocă o anumită circumstanță de fapt, acestuia, în mod automat, îi revine sarcina probei, însă fiind condiționată de principiul disponibilității. În măsura în care drepturile procesuale sunt folosite cu bună credință și în deplinătate, caracterizată prin lipsa dorinței de tergiversare a procesului, în acest sens, drept urmare, se asigură respectarea principiului soluționării litigiului într-un termen rezonabil, dar și restabilirea în dreptul presupus lezat într-un interval de timp acceptabil, reieșind din multitudinea împrejurărilor.

Prin probă se înțelege o totalitate de circumstanță, ori evenimente, fiind produse la un interval de timp anterior valorificării acesteia, fiind materializate [1, p.547] și având un caracter conservativ, care indică, fie relativ, fie absolut, evenimentul petrecut [2, p. 243] prin intermediul cărora justițiabilii își susțin propriile sale circumstanțe de fapt invocate. Mai mult, proba este utilizată în două accepțiuni, și anume cea de afirmare, și, respectiv, de infirmare, care constă din dovedirea, or, după caz, negarea circumstanțelor de fapt invocate de către partea adversă. La rândul său, aceasta, în mod obligatoriu, sub sancțiunea nulității absolute, ori, cu alte cuvinte, sub sancțiunea declarării acesteia drept inadmisibilă de către instanța de judecată, trebuie să respecte anume exigențe legale, legate de dobândirea ei, respectând imperativele legale în totalitate, acestea fiind raportate la natura provenienței probei, modul în care a fost co-

lectată, forma pe care o îmbracă (mijlocul de probă) și termenul prezentării acesteia, cu excepțiile de rigoare desigur, prevăzute de articolul 119[1] din Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova [3, p.134-135; 4, p.307-308].

Întru asigurarea echilibrului, dar și a sublinia veridicitatea și temeinicia hotărârii judecătorești, în virtutea principiului disponibilității, părțile trebuie să își organizeze în așa fel argumentele, contra argumentele, probele și nu numai, astfel încât să-și demonstreze și apere interesele sale, având la baza scopul repunerii în dreptul presupus încălcat.

Administrarea probelor, cu condiția admisibilității acestora, în cadrul procesului de înfăptuire a justiției, reprezintă însăși temelia unei hotărâri, partea motivată a acesteia, dar și intima convingere a instanței de judecată, fapt care rezultă din rolul activ al ultimei, în dirijarea procesului de judecare, într-o manieră în care repunerea în drepturi să aibă loc într-un termen rezonabil.

Părțile, făcând uz de principiul disponibilității, în limita bunei-credințe, aceștia își asigură dreptul său la apărare dar și folosirea principiului contradictorialității, fiind unul esențial într-un proces civil. Astfel, aceștia implementând în practică principiul contradictorialității, asigură o stabilitatea a procesului de soluționării litigiului dedus judecății, și anume pe plan de administrare a probelor și apreciere a acestora.

Un rol semnificativ în cadrul procesului de înfăptuire a justiției îl constituie modul, dar și procedeul de formare a intimei convingeri a instanței de judecată, care, trebuie să fie lipsită de o orișicare ingerință în acest sens. Importanța independenței judecătorului și supunerea acestuia numai legislației constituie un principiu fundamental în activitatea puterii judecătorești, fiind o garanție cu referire la faptul că, repunerea în drepturile, presupuse a fi lezate, se efectuează în conformitate cu prevederile legale și de către singura autoritate competentă în acest sens.

O instanță de judecată imparțială constituie o garanție, dar și premisă în conceptul menținerii unui stat de drept. Aceasta în mod obligatoriu, trebuie să abordeze fiecare litigiu în parte, păstrându-și imparțialitatea sa, și în același timp obiectivitatea, fiind ghidată numai de către prevederile legale în vigoare, de către totalitatea de probe acumulate și nu în ultimul rând, de propria sa intimă convingere.

La baza intimei convingeri, în mod obligatoriu, trebuie să domine gândirea obiectivă și critică a instanței de judecată, imparțialitatea și independența acestuia. În cursul formării intimii convingeri ai instanței de judecată, aceasta depinde în totalitate de o corectă desfășurare a procesului de soluționare a litigiului, unde, instanța de judecată, în conformitate cu rolul său activ, trebuie să-și asigure o cantitate suficientă de material probatoriu de orișicare natură, fapt care ar garanta respectarea principiului contradictorialității.

Este important de menționat faptul că, la etapa aprecierii probelor, dar și a formării intimei convingeri, instanța de judecată trebuie să aplice uniform prevederile legislative în vigoare la soluționarea raportului litigios dedus judecății, tot odată, aprecierea probelor, în esența sa reprezintă nu doar un proces cognitiv și automat [5, p.36], ci implică o serie de acțiuni logico-juridice, o analiză profundă de ordin obiectivă și

imparțială, dar și de o dedicare într-o manieră suficientă întru facilitarea restabilirii în dreptul lezat într-un termen rezonabil, fapt care, aceasta trebuie să manifeste o diligență, dar și o atenție sporită la detalii.

În esența sa, aprecierea probelor se remarcă nu doar printr-o serie de acțiuni logico-juridice, dar și reprezintă o atribuție exclusivă și primordială grevată instanței de judecată. La rândul său, instanța, din momentul acceptării cererii de chemare în judecată și punerii acesteia pe rol, în mod automat, preia obligația de a aprecia viitoarele probe administrate pe tot parcursul înfăptuirii justiției, în accepțiunea în care acestea vor fi declarate ca admisibile. Mai mult, aprecierea probelor trebuie să fie făcută în conformitate cu normele imperative legale, unde, orișice imixiune sau derogare, este catalogată ca inadmisibilă.

Drept consecință a unei aprecieri juste, obiective și imparțiale a multitudinilor de probe, instanța de judecată poate să evalueze circumstanțele de fapt real produse, ori, după caz, să deducă cu probabilitate cele întâmplate. Astfel instanța de judecată se va afla în posibilitatea de a soluționa raportul juridic litigios dedus judecății, fapt care va duce la restabilirea drepturilor subiective lezate, descrise în dispozitivul hotărârii. Toate ideile reflectate *supra*, se vor putea materializa doar în urma aprecierii veridice a probelor, respectând, în acest sens, totalitatea normelor imperative legale, unde instanța de judecată a trecut multitudinea de probe acumulate, printr-un filtru riguros și obiectiv, analizând-le din mai multe aspecte și oferindu-le o forță de probare caracteristică și distinctă.

Referințe:

1. LEȘ, I. *Tratat de drept procesual civil*. București: All Beck, 2001. ISBN 973-655-119-9
2. DĂNILA, L., ROȘU, C. *Drept procesual civil.* Ediția a 4-a. București: All Beck, 2004. ISBN: 978-973-115-617-0
3. CHIFA, F. Prezentarea probelor la examinarea cauzelor civile. În: *Studia Universitatis Moldaviae,* Seria științe sociale, 2019, nr. 2, pp.133-137. ISSN: 1814-3199
4. CHIFA, F. Clasificarea probelor în procesul civil. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională: Integrare prin cercetare și inovare*. *Științe juridice și economice*. USM, 07-08 noiembrie 2019, pp. 305-308. ISBN: 978-9975-149-46-4
5. ЗАХАРЧЕНКО, О. *Понятие и сущность внутреннего убеждения судьи в уголовном производстве украины*. [Accesat 25.02.2024]. Disponibil: https://elib.bsu.by/handle/123456789/191163

Conducător științific
***Igor COBAN**, dr. în drept, conf. univ.*